

REALIST

K E V A D E L
1 9 3 7

Kaas: Otto Steinberg.

S i s u :

- H. Altosaar — Ühest realistist.
S. Baumann — Vaadeldes rändavaid pilvi.
K. Allik — Kirjandivõistlusest.
Pan — Õpilase leksikonist.
S. Baumann — Noor armastus.
O. Mikiver — Peebu pelargoon.
I. Laaban — Apokalüptiline maastik.
R. Rimmelgas — Ridu kunsti väär mõistmisest.
L. Talgre — Reaali spordiaasta 1936/37.
H. Altosaar — Kirjandusringist.
I. Laaban — Kevad.
R. Rimmelgas — Koolipidu ja „Tantsuproffessor“.
K. Allik — Arvustus („Sütik“, „Eos“).
O. Steinberg, O. Mikiver, P. Reig — Linoollõikeid.
R. Rimmelgas — Karrikatuure.

Peatoimetaja: Karl Allik.

Toimetus: R. Rimmelgas, L. Talgre, O. Steinberg,
H. Altosaar, A. Takel.

Väljaandja: Tallinna Poeglaste Gümni-i Kirjandusring.

REALIST

OPPURITE

AJAKIRI

Riigiraamatukogu

№ 5002 (2.4.38).

978761

H. ALTOSAAR

Ühest realistist.

Kui õppeaasta esimene „Realist“ ei võinud nentida nimetamisväärseid edusamme realistide tegevusalult, siis käesolev täidab selle lünga kahekordselt. Realistide edukusest spordis loete teisel, siin tahaksin nentida üht suurimat vaimset võitu meie kooli ajaloos, mis on ligidasemalt seotud Karl Allika nimega.

Kui see nimi oli varemalt tuntud ainult Reaalgümnaasiumis ja hiljem ehk ka naaberkoolis, siis peale Allika kaht suurvõitu vaimumaailmas sai tema nimi paljutarvitatavaks Tallinnas ja teade tema saavutusest ulatas üle kogu kodumaa.

Abiturientidevahelisi kirjanditevõistlusi on peetud juba kolm aastat, kuid seni realistide esindajad ei saavutanud nimetamisväärseid tulemusi. Seeaastasel võistlusel suutis realist Allik konkureerida kogu riigi parimatega ja neid võitagi. Ei ole veel meelest ununenud too tore päev, millal levis koolis kulutulena teade: Karl Allik võitis kirjanditevõistlusel esimese auhinna ning 150 kr. (tõsise realistina ei või seda viimast seika jätta mainimata). Tema andekus oli klassile ennegi tuntud — meid ei imestanud see nii väga ja me arvestasime ettegi tema võitu, kui midagi iseäralikku ei juhtu. Ei juhtunudki midagi halba ja rõõm oli seda suurem.

Teise võidu saavutas ta Tallinna abiturientide kõnevõistlusel, tulles kolmandaks, mis tõendab, et ta oskab pea sama hästi kõnelda kui kirjutadagi. Paremat tagajärge pidurdas asjaolu, et ta oli kunagi varem kõnelenud umbes samal teemal, samuti ka, et ta rohke huumoriga toetus rahva poolehoiule, jättes arvestamata žürii klassilist maitset. Üldse on ta satiirides ja paroo-

diais meisterlikem, samuti ka parem trükitud kui elavas sõnas, kõnes.

Tõsisemalt hakkas Allik katsetama kirjandeiga gümnaasiumi astudes, kuigi juba algkoolis oli ta tähelepandav eesti keele teadmisiga ja kirjandeiga. Siiani on ta katsetanud romantilis-realistlikus stiilis proosaga, ainult viimasel ajal olevat ta ka midagi luuletanud, millega aga veel keegi pole saanud tutvuda.

Koolis on ta kaasõpilasile tõeliseks seltsimeheks, rahvameheks, kes möödunud aastal priimusena nii klassi eest seisis, et ise peasüüdlasena pidi ametist lahkuma. Seepäale vaatamata on ta klassi priimus edasijõudmises. Ta on loodetavasti ainuke „cum laude“ lõpetaja kahe lõpuklassi kohta. Võiks mõtelda, et ta on saavutanud seda suure tuupimisega, aga otse vastuoksa — tuleb imestada tema õppimise vähesust, kuna ta võtab agaralt osa ringide ja

organisatsioonide tööst nii koolis kui ka väljaspool kooli. Nii on ta koolis „Realisti“ peatoimetaja, muusika- ja laskuringi juhatusliige ja näiteringi „triumvir“. Väljaspool kooli kuulub ta muide ainukese realistina „Noorsoo Karskusliitu“ ja kannab kooliski kõrget ja õilistavat vaadet õpilaste seas edasi ja on leidnud ka organiseerimata ideekaaslasi. Teda tuntakse kui andekat ja mitmekülgsede huvidega tublit realisti.

Kõrvalise asjaoluna tahtsin mainida Karl Allika kahe viimase võidu kohta huvitavat kokkusattumist. On nimelt olemas igal inimesel olendid, asjad ja nähtused, mis teda inspireerivad. Sel põhjusel oli Allikal suur õnn ja hea saatus, et mõlemad võistlused toimusid Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi aulal, millega tal on olnud nii palju kokupuuteid ja häid mälestusi.

S. BAUMANN

Vaadeldes rändavaid pilvi.

Kuhu küll viivad need pilved lumised?
Kuhu nad sõidavad? Kuhu nad kaovad?
Hajuvad kaugusen, eemale vaovad,
päevad kui kevadel soojad, nii unised.

Rükitan künnisel. Karjuvad kajakad
üleval õhun ja päikesevalgusen.
Mõtlen: oh kuhu küll kevade algusen
sõitvad need määratud pilvedelajakad?

Miks mina jään, kui teil' antud vabadus
rännata, liuelda, vabana sõita?
Suudab ehk miski mu igatsust võita?
Andke te, pilved, mu südamel' lubadus!

Ei saa mina siit lahkuda. Itken vaid.
Üleval lõokene lõõritab, liugleb.
Vaatan, kuis ojake ussina siugleb.
Rutta, ka mina sull' ohverdan pisaraid!

Kirjandivõistlusest.

Niisama vana kui on Kirjandusring, on ka mõte korraldada kooli sisemisi kirjandivõistlusi. On avaldatud sellekohaseid üleskutseidki, määratud auhindu, milledest mõni on püsinud käesoleva võistluseni, aga töid pole saanud. Ei taha süüdistada õpilasi ega ka korraldajaid, peamiseks puuduseks on siiani olnud kontakti puudumine laiemal õpilaskonnal ja ringi vahel. Mäletan väga hästi, et mul endal polnud paari aasta eest puudu heast tahtest, aga ma lihtsalt ei julgenud neid žüriile esitada, sest selle liikmed paistsid olevat kangesti sünged ja targad. Küllap see oli paljudelegi takistuseks, mida ei suudetud ületada. Veel paari aasta eest oli ju meie õpilastele nooremais klassides igasugune muu harrastusala peale jooksude, pallide ja heidete häbiasjaks, mida viljeldi salamahiti ja hoiti hoolega teiste pilkude eest, sest autorile vaadati ikka nii, et ega sel küll kõik peas pole korras.

Tollal sattus kellegi kaasõpilase kaustik luuletustega poiste kätte, ja ta on tänaseni tekkinud naerust ja pilkest niivõrd masendatud, et pole kirjutanud pärast seda ridagi.

See näitab, kui vähe oli siis eeldusi üldse leida õpilasi, kes midagi vabast tahtest kirjutasid, ja veel vähem neid, kes seda teistele näidata julgesid. Endisuguseid naeruvääristati, vanemaid õpilasi ja nende kriitikat kardeti, sest arvustavale sõnale vaadati ikka kui mahategemisele, mitte aga nagu nõuandele, mis aitaks vigu vältida.

Kõik need eelarvamused on praegu palju oma teravusest minetanud. Ja seda tahaksin lugeda ajakirja ja ka Kirjandusringi teeneks. Kuigi viimatimainitu pole palju otseselt teha suutnud, siis vähemasti kaudselt on õpilasisse sisendatud lugupidamist oma loomingule vastu ja järeletegemise püüet. Õpilasil on üldiselt teatav aukartus trükitud sõna vastu. Kui seni oli kellegi kirjutatud sõnu

naerdud, siis hakati nüüd senist ohvrit jalamaid kadestama ja imetlema, et näe, tema tööd on trükitud. Ja see õhutab paremini kui miski propaganda, virgutab sellehuvilisi sinna järele püüdma, kuhu üks on juba jõudnud. Seda oligi meil tarvis.

Seega olid tänavuseks kirjandivõistluseks paremad eeldused kui siiani. Oli antud aega «Realistile» populaarseks saamiseks, oli tehtud vastavaid suusõnalisigi eeltöid. Auhindade hulk ja väärtus ületas kaugelt seniseid, mis tõsisele realistile on kahtlemata mõõduandvaks tõukejõuks. Ja nüüd, kus tööd saanud ja tagajärjedki teada, võime ütelda, et seekord üritus õnnestus.

Võistlused kuulutati välja kahes rühmas, et ei tekiks liiga suuri niivoovahesid võimetes. Kahjuks aga näitab võistlusprotokoll, et nooremad klassid pole nüüdki veel vabanenud valehäbit omaloomingu suhtes. Seal saabus võistlusele ainult üks töö, mis aga ka oma kvaliteedilt ja kvantiteedilt asendas kõiki puuduvaid ja üllatusena ületas ka kõiki hinnata vaid töid. Et ainuke noorema rühma võistlustöö oli täiesti võistlusvõimeline vanemas rühmas, koondati auhinnad ja töid vaadeldi ühisel alusel. Tolleks aluseks polnud mingi nõuetav kunstiline kandvus, vaid tööde relatiivne paremus. Žürii asus õigustatult seisukohale, et on soovitatav ergutusena välja võimalikult palju auhindu, kuna võistlus oli koolis esmakordne. Seetõttu ei tule auhindade järgi arvata, nagu lugenuks žürii võistlusi väga häiks ja kunstilisiks. Otse sellevastu, paremad tööd olid endi vahel küll enam-vähem võrdsed, aga sealjuures täiesti keskpärased.

Nagu mainitud, üllatas kõiki noorim võistleja Olev Mikiver, kes on alles 15-aastane ja käib keskkooli 4. klassis. Tema töö «Peebu pelargoon» näitab autori varaarenenud kujundamisvaistu ja sõnastusosavuse kõrval ka küllaldast stiili-

tunnet. Teose suvine ja seltsimehelik meeoleolu on hästi läbi viidud, ehkki kompositsioonilised venitused alguses ja robinsonaadlik lõpp ei aita süvendada tervikliku kogumulje tekkimist. Töö peapuudusiks on liigne episoodilisus ja ideevaesus, mille tõttu üksikud veidi ilutsevad suvitismotiivid ei moodusta tervikut, kuhu sobiks antud pealkiri.

Järgmisena premeeriti S. Bauman'i „Vargad“ ja O. Asti „Lehekülje pöördel“ — mõlemad teise auhinnaga. Huvitav on, et Bauman, kelle romantilis-kirjeldavate luuletustega oleme küllaldaselt „Realistis“ tutvunud, on saanud võistlusele õige naturalistliku ja tegevusküllase veste, millest kõik teised tööd on vaesed nii käesoleval võistlusel kui ka muis õpilasajakirjus. See elulisus ja usutavus ongi Baumani töö paremusi, kuna kunstiliselt teema ja käsitusviis sarnlevad liialt ajalehe joonealusele.

Ast on nähtavasti õige hea endakriitikaga, lisades võistlustööle märkusõnaks „Ajakohatu“. Ajakohatu pole niipalju Asti kujutamislaad kui kujutatav. On kindel, et seesuguseid unistavaid noormehi, nagu peategelane töös „Lehekülje pöördel“, leidub tegelikus elus nüüdki, aga et nendele kirjandis ometi elu anda, on vaja paremaid kirjanduslikke kogemusi kui Astil on praegu. Eeskujuna nimetaksin K. A. Hindrey'd, keda autor on arvatavasti ka tublisti lugenud. Stiilil on Asti töö oma-

pärane ja hinnatav, segavad ainult üldtuntud kohanimed.

Kolmanda auhinna vääriliseks tunnistati H. Altosaare „Palavikus“. Altosaarel on iseäralik raske stiil, mille jälgimine pole küll arusaadamatut, aga siiski väsitavat. Käesoleva ainega sobib see päris hästi. Peapuuduseks on väheütlevus, liigne ebaloomulik kunstiline taotlus, ehkki tuntavalt eeskujuks on olnud kunstiliselt Tuglas.

Auhinnata jäänud töödest on hinnatavaim „Leeripäev“, milles on küll ka stiililisi ja psühholoogilisi uudusi, aga tööle sai saatuslikuks ilmetus ja ühetoonilisus. Pärle pole muudast eraldatud.

Üldkokkuvõttes tuleb tunnistada, et võistlus palju hinnatavat ei andnud. Liiga palju on targutusi, meeolulusemisi, ehk siis jälle liialdusi ainevalikus. Autorid on unustanud noorte kirjandustoodete tähtsaima — huvitava teema, sest koolipoisid stiiliga seda puudust ei suuda asendada. Valitud aine peab olema autoriga orgaanilises seoses, motiivid keskendatud juhtmõtte ümber, karakteristika tabav ja kompositsioon kunstinõuetele vastav. Selle on autorid unustanud.

Loodame, et toimunud võistlus virgutab järgmiseks ürituseks osavõtjaid nii arvuliselt kui ka kvaliteedilt. Eeldusi selleks on ja rõõmustaval kombel ka noorimas järelpölv.

Õpilase leksikonist.

Aksioom — lause, mida keegi ei oska tõestada.

Album — seltskondlik päästerõngas, kui enam midagi pole rääkida.

Büst — kuju, mille käed on otsast ära tulnud.

Ekskursioon — kari väsinud inimesi, kes igalpool käib ja midagi ei näe.

Nokturn — saladuslikud hääled aida ukse taga.

Panoo — kari koolitüdrukuid, kes ei oska tantsida.

Parnass — teise ilma hullumaja.

Sfinks — kuueteistaastane tüdruk, kellesse keegi on armunud.

Reporter — inimene, kes ootab, et kaaskodanik jääks trammi alla.

Skelett — koolitüdrukute lemmik (tal on kantis õlad).

PAN.

S. BAUMANN

Noor armastus.

Ju puhkevaid pungi, urbkobaraid puul,
kuigi sajab veel udude märga.

Tärgab haljust ja sahiseb lõunast tuul
üle väljade, helgib hell punahuul
keset kiirte- ja päikesepärga.

Aga sinetab taevas, kaob rooste ja hall,
vilgas kiir helge kullatab urba.

Ja vaata noort armastust pärnade all!

Näe ühtuvaid huuli ja kuula: — trall!

Laul! Lõbu! Ei kusagil kurba.

Ärgand unest on kevade, hõiskan taas.

Maha raputan talveöö lõõga.

Toon lilli sull', näitsik, lilli täis vaas,

Sammun käsikäes s'uga, vaip haljas kui maas.

Näeme loodust, mis õnnistet tööga.

Peebu pelargoon.

(Katke.)

Peep.

Aegamööda täitus põrand loositrum-
lite alla langevate paberilipakatega. Üks
paks härra sai juba heitevasara, üks
ema oma beebi õnnele võetud piletiga
tagatise soliidiselt spordiäriks saada vas-
tavamõõdulise paari naelkingi, keegi
noormees oli viinud ära supelvarustuse
ja kribukrabusid oli sattunud rahva
sekka liitriviisi. Peebul oli ka üks pi-
let hõigatud — vaid tühi. Siiski! Mõõ-
dus mõni minut ja Peep kuulis oma
teise pileti numbrit hüütavat. Rahuliku
umbusuga jäi ta ootama teise klauni
traditsioonilist „tühja“. Aga pea! See
ei kõlanud siiski nii, nagu ta selleks
oma kõrva oli seadnud. Alles kui teist
korda hõigati: „Pääävõit!“, tajus Peep,
mis vaja teha. Juba oli Eepski asjaga
kursis ja tagus talle hullumeelsena
õlale. Nad rüsesid poodiumile ja klaun
palus neid viisakalt paadi vastu võtta
ja näpuotsas koju viia. Peebul vist ei
tulnud meeldegi muiata, sest ta asus
otsekohe lähenevalt korraldajalt infor-
matsiooni hankima võidu äratoimetam-
ise asjus. „Nii-nii, või teie olete siis
värskeim kapten. Mida's te kavatsete
sellega ette võtta?“ päris too sõbralik
isand. Jah, mida? Peep oli võrdle-

misi ruttu saanud üle esimesest õnne-
uimast ja pidi nüüd asuma kainematele
kaalutlustele äkki omandatud ja kohe
kalliks saanud vara transporteerimise
ja hoidmise asjus. Noh, hoidmine ei
tee küll raskusi. Vanaonu, väljateeni-
nud „jänkikaru“, nüüd laevaseltsi pen-
sioni eest poolametlik üüritavate jollide
valvur seal all sadamas, võib ju sellegi
„Queen Mary“ oma hooldamisele võtta.
Aga kuidas ta sinna toimetada? Näpu
otsas, nagu soovitas klaun, pole võima-
lik. Vea ise. . . Naljakas pilt, kaks poissi
paati vedamas läbi pealinna käidava-
mate tänavate. — Aga see oli nii muu-
seas, huumori mõttes esilekerkinud pilt.
Peep muigas ja pöördus Eepsu poole,
kes parajasti kahjatseva pilguga seiras
väravast väljuvat plikapaari.

Korraldaja, nähes poiste kohmetust,
võttis ise sõna: „Kui teil hetkel erilisi
soove pole, siis võib paat esialgu siia
jääda ja kui veoärist auto tuleb meie
muud seadeldist ära toimetama, võime
lasta ta teie soovide kohaselt sada-
mase nõuetavasse kohta paigutada.“

„Kuidas Teie nimi on?“ jatkas siis,
kui Peep selle plaani kohta oma nõus-
olu igati oli avaldanud. Ta kirjutas
Peebu omandusõiguse kohta, märkis
üles aadressi.

Nüüd võisid poisid põhjalikumalt
hakata uue, äkki kõmuvärske pommina
nende ellu kukkunud eseme juures
nõutlema. Eeps lõi lõplikult käega
imetlevaile tüdrukuile ja asus asjatund-
liku näoga takseerima sihvakat, valge-
punast lõbusõiduriista. Peep heitis põ-
gusa pilgu paadi sisemusse ning võis
rahuloluga nentida, et isegi siia, de-
monstratsiooniks, oli jollile kaasapan-
nud vajalisemad pisesemedki, rääki-
mata tarvilikust taklaazist. Tema asja-
tundev silm juba märkas.

„Aga mis me talle nimeks paneme?“
leidis Eeps äkki. „Mai!“ hüüatas Peep
kohe ilma pikema kaalutluseta. „Mul ei
tulnud nime meeldegi, aga kohe paa-
dile vaadates torkas silma ta rõõsk-
blond sihvakus, nagu Vilde „Lina Mai“

oligi.“ See jutt oli Peepu algkoolipõlves kunagi tugevalt liigutanud ja Lina-Mai oli saanud ta alateadlikuks ideaaliks.

„Häh! Ei, see on labane,“ protesteeris Eeps, „„Mai“ küll ei lähe. Meie esinduslik luksusjaht, ja äkki „Mai“ nagu matsakas maatots!“ Küllap tal oli tagamõtegi: on paat sinu, nimi olgu minu. „Aga ma tean üht metsikult käredate nime,“ jätkas siis, nagu oleks äkki leiutanud tähtsa võtte. Ent Peep oli tugevasti kiindunud oma „Maie“. „Einoh, jäta mulle ikka ristiisa õigused,“ katsus Eeps naljatada.

Et päike hakkas kuldama juba pargipuude latvu ning orkestergi kõlakoja mängis lõpumarssi kirevale pealelõunale, arvas Peep, et eks seda paati või uurida paari tunni pärast kodusematerki oludes, kus juba vanaonugi asjatundliku sõna võis kaasa rääkida. Eeps oleks meeleldi veel poseerinud siin jolli ninas ja lasknud end asjaomasena paista, kuid Peebul oli õigus. Ja et poisid elasid ühes kandis, siis jätkasid nad oma õhetavapalgelist keskustelu veel koduteel. Heietasid mõtteid ja pidasid aru, kuidas ja millal toimetada uue paadi „sissesõitmine“. Peebul oli võimalus lasta välja paista oma kogemusi ja teadmisi merenduse alal. Ta oli palju õpingurikkaid päevi veetnud vanaonu seltsis paadirannas ning omandanud teatava vilumusegi paadikäsitsemises. Nii algkooli viienda-kuuenda klassi ajal oli Peebul olnud kindel nõu peatselt alustada meremehe karjääri ning vanaonu, olgugi et aimas selles iga poisi elus esinevat kaugustihkamise romantilist tuhinat, õpetas talle lahkelt palju kasulikke asju, nagu oli seda õpetanud paarkümmend aastat tagasi oma ainsale pojale Juhanile, kes praegu heas kuulsuses kaptenina ristles maailmameredel.

Ja ei saanudki Peebust läiklõualist kokka ega ninatarka „jungat“. Sai gümnaasist. Ent meripoja tarkust oli tal veel praegugi käisest raputada.

Ega Peep teinud nüüdki oma arutlusist teaduslikku traktaati. Eeps kuulas huvitatult salapäraestest pollaritest, naaglitest, vallidest, šootidest jne. kubisevat rahulikku kõnet ja äkki torgatas talle pähe hulljulge kavatsus, mis

Eeps.

vist põhjenes Peebu suurt vilumust töötavale kõnelusele. „Hei, kui põrutaks nüüdsama, homme või ülehomme, sellesama künaga Tammetsa poissi kaema. Sõidaks nii... rannaääri mööda, Vihaspea ju „sadamalinn“. Jääks ära nädalaks... või nii. Mis sa arvad?“

Ohhoo! See vast oli julge kava! Aga põrutav ka oma lihtsuses. Nii... randa silmas pidades... On ju ennegi sõite sooritatud, kuni kitsaimadki rannaviirgu näha pole. Võiks jah peaaegu, võiks teha proovi... Aga vaevalt küll teised lubavad.

„Häh,“ ei kavatsenudki Eeps oma lootusi matta, sest plaan oli hakanud talle kõvasti meeldima. „No kujuta ometi ette: mehed, poisikesed õieti, sooritavad kohutavaid matku meredel, vana kalevisportlane Maide süstatas omal ajal ümber Eesti, meie Valteritele on ookean kui vestitask ja sina lööd selle retkekesest eest nii jõledalt põnna! Einoh... kaua niisugune lõbusõit võiks kesta?“ esitas ta tagasihoidliku küsimuse, sest tal endal — otsekoheselt üteldes — puudusid vastavad teadmised väljaarvestamiseks. Peep arvas, et hea tuulega kuluks aega päev kõvasti. Boordevindiga aga kaks kindlasti, ning ööbida...? — „Ah, mis! Õige asi, põhjarrannikul saari ja laide küllalt, elanikega ja elaniketa — kui ihaldad kaitserikkamat sadamat, võid Pistre või Silmistu sadamasse sisse sulistada. Nii kuidas esimese päeva õhtuks jõuame.“ Ja juba ta maalís ärritusse kiindunudult päris üksikasjalisi pilte sellest ja tei-

sest momendist ning kaalus innustunult, kas varustuda vaid võileibadega ning õhtul siis rannaelanikelt piima osta, või muretseda priimuseke ning tooraineid isiklikult „dinee“ valmistamiseks. „Jah, loodame... kuulame ära, mis vanaonu asjast arvab,“ võttis ka Peep vähehaaval tuld, ning nõnda elavalt plaani pidades lähenesid nad kiirelt Peebu vanaonu elamule, nii et Peep unustas isegi üle propsivirnade ja plangu piilumast, kas ehk pelargoon on kasvanud juba õhuaknani.

Vanaonu naine, kui ta veel elas, oli kord ühel Peebu sünnipäeval istutanud väikese perenäiselt saadud pelargooni võsukese potti ja Peep oli seda kohe samal päeval sisse astudes märganud. Seepeale oli vanatädi pelargooni nimetanud Peebu omaks ja asetanud ta tänavapoolsele aknale, et see juba eemalt võiks Peeput tervitada oma punaste õiekobaratega, kui need kasvavad. Aga hoovis asetseva majakese ja kõrge plangu vahe oli täidetud hoovil puuäripidaja propsivirnadega ning tagatänavale paistis vaid õhuaken. Seda nüüd Peep ootaski, et pelargoon kasvaks õhuaknani, ning piilus alati vanaonu poole minnes üle plangu, kas kasvanud pole vahepeal nõuetavalt sirgunud.

Kui poisid elavalt vesteldes vanaonu majakese eeskotta jõudsid, oli ainsaks elumärgiks majas hämaral trepitsal hiilgav roheline silmapaar. Muidugi oli see vanaonu kass Mints. Nüüd tatsudes ukse ees lamaval jalamatil lippas ta poiste ees, et ukse avamisel kohe sisse pageda. Uks aga oli kinni. Tähendab: onu oli kodunt ära.

„Kahju,“ arvas Eeps, „su veart onku oleks loodetavasti võinud mõnegi huvitava näpunäite jagada.“ Eeps oli nimelt juba sõiduvõimalustes surmkindel ja arvestas onu kui isalikku nõuandjat. Peep leidis, et võiks veidi oodata, küllap onu varsti tuleb; harilikult ta seks kellaajaks ongi igal õhtul kodus.

Eeps jõudis veel seletada, et tema läheb pealegi koju, seab varustuse korda jne. ning katsugu Peep ja onu paadi vastuvõtuga hakkama saada, siis võiks merede vallutamine homme hommikul ilma pikema jututa lahti minna. Seal aga kuulduski välisukse taga kobinat. Tulija oli, teadagi, vanaonu.

Mõnus rõngashabe kutsus pärast tervituste vahetamist „roosad hülgepojad“ otsekohe oma „kabiini“, aga laskis kuulda ehtsat jänkiurinat, kui teada sai poiste suurejoonelisest seiklusprojektist, muidugi lisandus sellele ka põhjalik epistel. „Aga master kippar,“ katus Eeps vanaonu meelitada, „arvestage ikka ka seda põrutavat seika, et julgeolek navigatsioonis ikka enam ja enam areneb.“ Eeps võis vajaduse korral ajada võrdlemisi komplimenteerivat lori ning nüüdki, patsutades tokerdunud ning kisutkõrvulist Mintsu, pajatas edasi sellest rannavees liikumise tühisusest, tuues pooldavaid näiteid kõikide ookeanivallutajate edukast tegevusest.

Peep teadis, et kui nad ikka peale käivad, nõustub taat ka, sest lõppeks pidi temalgi olema mõistetav, et iga hädaohu korral võisid nad otsekohe randa kihutada ja et see reis midagi muud ei nõua, kui ainult paaripäevast püsivust. Ja noh, kui onu juba nõus, siis pole ka vanemate poolt karta takistust.

Onu piilus väikse muigega Eepsu poole, kes oma kihutuskõnes tarvitas ohtralt värskeltõpitud oskussõnu, ning tahtis juba üritada uut õpetlikku — seekord juba nõustuvat — kõnelust, kui koputati uksele ja sisenes autojuhiriituses mees. Kuna Peep oli varem — juba kindlate kaaluatlustega — paadi ko haletoimetamise sihtkohana üles andnud onu aadressi, siis taipas ta veel enne, kui võõras jõudis oma tuleku põhjust teatada, et paat on kohal.

Seltskond siirdus nüüd lähedalasuvasse paadisadamasse, kus korraldajad parajasti autolt paati upitasid. Poiste ja vanaonu nõu ja jõuga kiikus peagi sihvakas joll tumedatel õlistel lainetel ja õhtupäikese ketas puudutades juba horisonti, värvis erkvalge ja värskeltremonteeritud paadi tema masti ja nõõristikuga purpurses, muinasjutuliseks sõiduriistaks — nii vähemalt Peebu meelest!

Peep tegi ettepaneku väikeseks proovisõiduks siinsamas lähedal lahes. Sellega nõustuti. Imeilus näis temale peale kärarikka päeva kirevaid muljeid vaikselt liuelda loojeneva päikese kullas mööda tulipunaset helkivat joome.

Apokalüptiline maastik.

Mürkõisi ajab kuristikus õises nisv
 all kuuketta purpuse.
 All tema õitsengu nüüd varjub okkalisv
 öö uimava kurjuse.

Ja vastu võlvi tähetut vaid kummub õõv
 täis heitumust mahajäet;
 laubale märgit metsalisest laskub hõõg,
 mis lõhkevast lõõskab mäest,

nüüd purpur kelle merevoogel rullumas.
 Näe, kuis neljaksiluett
 verist varjutab vett.

Seal ratsurite läbi põua hulluva!
 Hääbuv ümber maise kett,
 irduks kirkunu et.

.....

RAOUL REMMELGAS

Ridu kunsti väärmõistmisest.

Itaalia graafika näitusel üks meie kooli tuntud „tegelane“ seletas, et vaat', kus on alles hea näitus: iga pilt nagu päris foto. Aga vaata meie kunstnikke ja nende töid: maalile tõmmatakse paar joont risti-rästi päälle ja juba ongi kunstiteos valmis.

Ega ei maksa arvata, et ainult üks vähearenend ja halva maitsega õpilane nii arvab. Nii suhtub kunsti üldse enamik inimesi. Kui vaadeldakse kunstiteost, siis hinnatakse seda tihti sellejärgi, kuipalju on teosel sarnasust loodusega. Kui maastikumaalingus on tõetruult kopeeritud loodust, kui portree on „oma nägu“, s. t. väliselt sarnane, siis arvatakse, et teos on hästi õnnestunud.

Näib nagu poleks kunstil üldse muud ülesannet kui kopeerida loodust.

Ometi pole see nii.

Kui kunsti ülesanne oleks tõesti looduse kopeerimine, siis poleks kunst-

nikke üldse vaja, sest nende ülesanneteid võivad siis palju paremini täita fotograafid. Ei suuda ju ükski kunstnik võistelda fotograafiga mõne asja kopeerimisel. Ja ei ole üldse mõtet võistelda kunstnikul fotograafiga, sest kummalgi neist on eritulesanded. Ometi arvavad mõned, et kunstil ja fotol on üks ja sama ülesanne: kopeerida, jäljendada. Nende arvates kunstiteose ainsamaks väärtuseks ja erinevuseks fotost on see, et kunstiteoses on värvid. Kuid on ju ka olemas värvilisi fotosid, mida aga keegi veel kunstiks ei pea. Samuti on loodud väärtuslikke kunstiteoseid ainult musta ja valgega. Muidugi on ka värvidel tähtsus maalingus, kuid nende tähtsust ei tule ülehinnata. Ilusad värvid on kunstnikule ainult abinõuks kunstiteose loomisel, mitte aga sihiks. Kui vaatleme maalingut, kus kunstnik on seadnud endale eesmärgiks anda ainult ilusat värvide kombinatsiooni, võib niisugune maaling

O. Mikiver:
Merel (linool).

küll pealiskaudsel vaatlusel meeldida, aga peagi näeme, et nende ilusate värvide taga pole midagi. Mis väärtus oleks portreel, kus on ainult tabatud väline sarnasus ja värvide ilu! See oleks tuim, eluta mask. See ei paista meile nii väga silma, niikaua kui elab ja liigub meie keskel isik, kellest see portree maalitud. Kui lähevad aga sajandid mööda ja siis keegi vaataks niisugust portreed, ei huvitaks see kedagi. Hea portree peab aga alati olema huvitav, ka siis, kui me ei tea, kelle portree see on. Ja mis väärtus oleks maastikumaalingul, milles on iga puu ja põõsas nagu looduses. Sellega on korratud ainult endist, on kopeeritud vaid seniolevat, pole loodud aga midagi uut. Kunstnik aga on looja, mitte jäljendaja. „Kunsti ülesanne pole olevate

asjade kopeerimine, jäljendamine, vaid uute loomine. Maaling ei tarvitse kujutada mingit reaalelu eset, ta eluõiguse annab juba see, et ta on ise üks sääraseist.“ (Märt Laarman „Uue kunsti raamat“). Kui keegi hakkab midagi looma, siis on ta kõrgemal sellest, mis on olemas. Plotinos arvabki, et kunst seisab loodusest kõrgemal, sest ta kujutab ideid, mille ebatäiuslikud koopiad on loodusesemed. Mida siis kunst jäljendab? Ega ometi mitte seda, millest ta ise seisab kõrgemal?

Kui üldse jäljendamisest kõnelda, siis võivad ainult elunähteid jäljendada kunsti, mitte aga überpöörduvalt. Ja me näeme, et tihti elu jäljendabki kunsti, võttes kunstis kujutatud ideid endale sihtideks.

Reaali spordiaasta 1936/37.

Käesolev spordiaasta ei alanud Reaalile kuigi paljutootavalt. Üks kaotus järgnes teisele ning konkurendid hõõrusid kahjurõõmus käsi olles kindlad, et Reaal on «omadega läbi». Asjatu lootus! Juba TKSÜ ujumisesivõistlusiks oli meie spordiring saanud jalad alla ja realistid näitasid uuesti head võitlusvormi. Edu jätkus ka suusatamisesivõistlusil, kus meie selle ala parim Villem Känd tõendas, et on ka TKSÜ parim, ning tõi koju meistritiitli 10 km. suusatamises. Patrullsuusatamises jäi esikoht seekord küll saavutamata, kuid vahest veelgi rõõmustavam oli asjaolu, et võisime siin välja panna kaks peagu võrdvõimelist meeskonda, mis on parimaks tunnuseks Reaali kõrgest üldtasemest. Talvehooaja tähtsaimale võistlusalale — käsipallile — valmistusid realistid tõsise hoolega. Spordiringi juhatas näitas siin päris eeskujulikku korraldust ning tänu kooli juhatuse vastutulekule, suutis võimaldada soodsaid harjutustingimusi.

Selle tulemusena sammusid peagu kõik meie meeskonnad võidult võidule. Iga võistlusega arenesid mängijad ning eriti ülivõimsaiks osutusid finaalmatšes gümnaasiumi meeskonnad.

„A“ klassi võrkpallis jõuti kaotusteta finaali, kus seisti vastamisi põlise vastasega Vestholmi gümnaasiumiga, keda turniiri kestel juba oli võidetud. Mäng toimus just meie õpilasringe piduõhtul ja seepärast mindi ka võistlusele juba pidumeeleolus. Tagajärjeks tuli aga üllatuslik kaotus. See kaotus küttis kõigil meeled ärevaiks. Kas suudavad realistid püsida oma meistritroonil võrkpallis, milline koht kuulub neile juba igivanast ajast? Vaid kaheks aastaks läks see Vestule; siis vallutasid selle realistid uuesti. Kuidas läheb nüüd? See küsimus huvitas määratult tervet koolinoorte peret ning otustava finaalmatši eel oli võimla juba tükk aega enne mängu algust mõlemast soost pealtvaatajaist lõhkemiseni täis kiilutud. Reaali poolehoidjad kogunesid loomulikult oma traditsioonilisele kohale, kus organiseeriti vägev

laulukoor, et ergutada «oma mehi» võimsa «sõjahüüdega»:

Pumm-tšiga pumm! Pumm-tšiga pumm!
Pumm-tšiga, rege-tšiga, pum, pum, pum!
Repreraa, repreraa,
Real, Real, Real hurraa!

Mängu alghetked möödusid mõlemapoolse närveerimise tähe all. Siis õnnestus vestudel saavutada edu, mis neile kindlustas napilt esimese game'i. Teises game'is aga olid realistid juba naha sojaks mänginud ning eriti tänu H. Larka headele servidele ning terve meeskonna ühtlaselt suurepärasele kombinatsioonirikkale mängule, kuulusid niihästi teine kui ka kolmas ning otustav game ülekaalukalt Reaalile. Seega oli saavutatud tähtsaim meistritiitel.

Kogu mäng oma tasemelt oli kõrge, niihästi Reaal kui ka Vestu andsid oma prima. Siinjuures ei saa aga märkimata jätta, et vahest isegi otustava tähendusega Reaali võidule oli see, et siin ka tõstjad surusid. See röövis «vestudelt» võimaluse vastuhüpetega pareerida realistide võimsaid surumisi, nad ei võinud ju teada, kas surub nüüd see päris suruja otsetõstet, või surub tõstja vastutõstet. See kombinatsioon õnnestus eriti hästi E. Reebeli, J. Ploompuu ja H. Larka ees olles. Ka tulevikus tuleks seda kombinatsiooni taotella ning meeskonna koostamisel valida tõstjaiks võimalikult pikemaid mehi, kes oleksid võimelised ka suruma ning loomulikult ka vastu hüppama. Peale eelnimetatute mängisid meeskonnas veel H. Kalberg meeskonna kaptenina, M. Kask ja O. Steinberg. Iga mängija esines suurepäraselt; raske on kedagi teisist eriti esile tõsta, — kogu meeskond tervikuna pälvib suurimat kiitust.

Ka gümna. „A“ klassi korvpallis esinesid realistid võidukalt. Pärast võite Tehnikumi, Riikl. Ing. Koll., Toomkooli ja Vestholmi gümnaasiumi üle oldi finaalis koos Gustav Adolfi gümnaasiumiga, kellelt kord varem oli tulnud vastu võtta kaotus. Nüüdki võitsid Kustid esimese poolaja tervelt kaheksa

punktiga. Kuid teisel poolajal, millal mängu ilmus jälgima isegi hr. direktor, alustasid realistid oma kuulsat lõpuspurti ja lõpuvileks kõlas Reaali võit 40:32. Kuna nüüd kummalgi meeskonnal oli üks võit ja üks kaotus, tuli 5. mail pidamisele otsustav finaali, mis toimus kinniste uste taga. See mäng oli paremaid ning pinevamaid, mida TKSÜ's viimaste aastate kestel üldse nähtud. Algusest lõpuni oli mäng kiire ning vaheldusrikas, ilusate kombinatsioonidega viidi pall ühe korvi alt teise alla. Ainus viga oli, et realiste jälgis pealevisetel ilmne ebaõnn, kuna «kustid» eriti esimesel poolajal saavutasid korve, milliseid peagu võiks nimetada «kobinaiks». Seepärast, vaatamata Reaali ülekaalule, lõppes esimene poolaeg meie kahjuks 20:10. Teisel poolajal arendasid realistid veelgi tempot, ja peagi oli seis 24:24. Nüüd algasid äärmiselt pinevad lõpuminutid, kord juhtis Reaal ühe punktiga, kord «Kusti». Umbes 20 sekundit enne lõpu juhtis veel Reaal, siis saavutasid „kustid“ korvi ning juhtisid seega mängu 33:32. Seejärgi teostasid realistid kiire läbimurde, kuid just pealeviskel tehti meie kaptenile järele viga. Aega oli veel vaid 5 sekundit ning terve mäng olnes nüüd neist kahest vabaviskest. Ja nagu kiuste läksid mõlemad visked peagu sisse, keerlesid siis korvirõngal ning kukkusid välja. Seega oli „A“ korvpall gümnaasiumis ainuke ala, milles realistid ei tulnud meistriks, vaid jäid äärmiselt napilt teiseks. Siiski mängisid siingi kõik mehed suurepäraselt ja võit või kaotus Kusti ja Reaali vahel on täiesti juhuse asi. Meeskonnas mängisid H. Kalberg (kapten), H. Larka, M. Kask, E. Koppel, E. Reebel ja E. Mütter.

Gümna. „B“ klass oli teiste koolega võrreldes klass enda ette. Niihästi korvkuu ka võrkpallis löödi iga vastast mängleva kergusega, nii et siin isegi finaalmatšid polnud kuigi põnevad, sest realistide võit oli niivõrd kindel. Võrkpallis oli meeskonna koosseis V. Pihot, A. Allik, L. Juhari, E. Mütter-Reial (kapten). Neist arenes eriti palju A. Allik, kes järgmisel aastal „A“ meeskonnas näib olevat kindlaimaks surujaks. Korvpallis olid võistlustules Ju-

hari, Allik, Ots, Lukk ja Reial (kapten).

Keskkoolis esinesid üllatavalt hästi meie noorimad, kes saavutasid ülekaalukalt meistriau „B“ klassi võrkpallis, võites finaalis Inglise Kolledži meeskonda 2:0 (15:6/15:0). Sama meeskond võitis treeningvõistlusel ka keskkooli „A“ meistermeeskonda Vestholmi keskkooli.

Seega võib Reaal olla mureta oma tuleviku üle käsipallis, sest kuigi kevadel lahkub 3 mängijat, nende seas ka meie käsipalli senine hing H. Kalberg, on noorte järelekasv sedavõrd võimas, et lähemate aastate jooksul vaevalt mõni kool suudab Reaalilt võtta Tallinna parima käsipallikooli tiitlit.

Ujumise karikavõistlusil olid Reaal ja Prantsuse Lütseum teistest peajagu kõrgemal, mistõttu ka heitlus karika pärast kujunes nende vahel õige palavaks. Seekord võitis karika siiski Pr. Lütseum, kuigi ainult kolmepunktilise vahega. Kaotus tundub veidi kibedana, kuna võit läks luhta vaid kahe realisti Jürimäe ja Türki tõttu, kes ei ilmunud teateujumise meeskonna liikmeina starti. Teateujumise võitmise korral kuulunuks karikas praegu Reaalile. Neil võistlusil oli aga ka terve rida meeldivaid üllatusi. Nii ujus A. Sauer 100 m. selili suurepärase ajaga 1.19,1, kaotades napilt E. Roolaiule, kes ujus uue eesti rekordi. Eeloleval suvihooajal töötab A. Sauer seetõttu üllatada tervet eesti sportlaskonda. Kõrget taset ilmutasid realistid rinnuliujumises, kus 100 m. esikoha võitis noor mitmekülgne sportlane Arno Allik, kelle aeg 1.29,7 on samuti kõrgest klassist. Teiseks jäi samal alal A. Hein ja ka noorim võistleja Nittim esines vägagi lootustandvalt.

Ka kergejõustiklased alustasid juba varakult sisetreeningut ning TKSÜ sisekergejõustiku esivõistlusil, millest realistid võtsid osa ainult „B“ klassi kõrgushüppes, kujunesid selle ala tagajärjed ka võistluste parimaiks, kusjuures esikoha pärast konkureerisid ainult realistid endi vahel, olles teistest osavõtjast sedavõrd üle. Arno Allik saavutas 1.80 m., Ivar Sulg 1.75 m., O. Jürimäe 1.70 ja E. Pilliroog 1.65 m. Oma tagajärjega võiks Allik vabalt preten-

deerida esikohale Läti või Leedu esivõistlusil. Ka V. Piho saavutas kuulitõukes tubli tagajärje 13.70 m.

Kõik need saavutised annavad parimaid lootusi eelseisvaiks kergejõustiku karikavõistlusiks, milliseile meie sportlasperel nüüd tuleks suunata peaarõhk. Spordiring kavatseb kuuldavasti hakata korraldama sundtreeningtunde kvalifitseeritud sportlasile, kuid usun, et selleks polegi vaja mingit sundimist, vaid iga realist-sportlane saab isegi aru nende võistluste tähtsusest ning käib korralikult harjutamas, et väärilt kaitsta Reaali värve eelseisvail võistlusil, mis peavad kujunema Reaali üld-

tuntud lõpuspurdiks ning oleksid ühtlasi ilusaks punktiks edukale spordiaastale.

Värskeima uudisena võibki teatada, et need lootused on juba osalt täitunud. Nimelt võitsime koolidevahelisel võistlusel 10×400 m teatejooksu. Ühes sellega Reaal säilitas peremehe õigused karikale ja seekord jäädavalt. Eriti rõõmustava asjaoluna võib märkida Piho ja Allika lõpujookse, kus nad näitasid juba täismeeste aega: Allik 52,8 ja Piho 53,1. See lubab loota parimat hooaja viimasel jõukatsumisel — karikavõistlusil.

Kolm
juhtmotiivi
alljärgnevale.

H. ALTOSAAR

Kirjandusringist.

Realgümnaasiumi vanemaid õpilasringe, mille asutamisaastat loetakse kooli asutamisest, on Kirjandusring. Et ring tegeleb mitmesuguste ja laiaulatuslike kunstiküsimustega, on ta elujõulisemaid ringe. Viimastel aastatel

on kasvanud tegevusala ja teotsejate arv suureks. Arvurikas on ka passiivsete liikmete arv, kes maksavad liikmemaksu ja kuulajatena võtavad osa õhtutest.

Kõikidest tegevusaastatest tõhusaim oli

käesolev aasta, kus ring näitas end väärilisena kandma õilsat ja kõrget vaimset ideed, mis talle usaldati aasta algul. Korraldati algupärandite- ja referaatõhtuid ning kooli sisekirjandusvõistlus, mis eelmisel aastal juba kavatsetud oli, aga teostamist ei leidnud loiu suhtumise pärast. Sel aastal lisati auhindu, mis virgutaski õpilasi kirjutama, kuid mitte just palju. Õpilased on liiga materiaalsetes huvides kinni; neil ei jätku ainult suurest nimest, olla esimene, nad meelitud juurde ainult auhiindade varal!

Ring andis välja kaks numbrit «Realisti», millistest teine on käesolev.

Uudisena teotes Kirjandusringi alaring Näitering, vaatamata kogemuste puudusele, kiiduväärselt, avaldades aasta jooksul kolm näidendit, milledest esimene ja viimane lavastati Tallinna tugevamate lavastajate kaasabil, kuna keskmisega saadi toime oma jõul. Suurt osavõitlikkust näitasid ringi juhtivad tegelased, mõned neist esinedes kolmes näidendis. Esimese lavastajaks (A. Kivi «Seitse venda») olid L. Kalmet ja Raudvee ning teisel (T. Braksi «Tantsuproffessor») pr. Türik, kes tegi suurt ja tänuväärset tööd näitlejatega, valmistades puust kujudest elavad inimesed.

Käesoleval aastal osutas ring erilist tähelepanu koostööle teiste ringidega. Tagajärjena kadus kassi ja koera vahelkord kooli Spordiringiga. Koostöö ulatus väljaspoole kooligi.

Ühenduses oldi teiste Tallinna koolide vastavate ringide ja ringkondadega. Avaõhtu peeti Tallinna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi Enesearendamisringiga, kellega seltsis korraldati veel mitu teistki õhtut. Tegevusaasta teisel poolel alustati koostööd Lenderi Tütarlaste Eragümnaasiumi kirjandusringkonnaga, kellega koos peeti aasta lõppõhtu. Võrreldes kahe tütarlaste kooli võimeid, tuleb nentida Kommertsgümnaasiumi vilumust sellel alal, kuid tuleb ka kiita Lenderi Gümnaasiumi kõrget taset lähikesele organiseerimisajale vaatamata. Koostöö edenes ladusalt viimase kooliga, kuna Kommertsgümnaasiumiga töö katkestati arusaamatuste pärast direktsooniga.

Heameel on näha kõrgemate huvide tõusu õpilaskonnas, mis aitaski kaasa selle aasta tegevuse heaks kordaminekuks, nagu loodeti seda avakõnes sügisel ja nagu räägiti nende lootuste täidminekust lõppsõnas. Teame, et oli ka nurjaminekuid ja pettumusi, kuid hr. dir. K. Koljo ütelse järgi «kus on püüdmist, seal on ka nurjaminekut.»

Soovime järgmistele kirjandusradade tallajatele püsivust ja püüdu kirjandustöö jätkamiseks samas vaimus, kuid tublimalt ja energilisemalt kui eelkäijad on seda jõudnud ja suutnud. Loodetavasti jätkub ka ideeline koostöö kahe kooli, Realgümnaasiumi ja Lenderi Gümnaasiumi vahel — selleks osavust ja diplomaatlikku käitumist noorematele!

.....

I. LAABAN

K E V A D.

Üsk mulla varjand eluürgu,
mis uinus katkestudes elulõnga
toitva haljust leebunut — taas hõngab
süli niiske elu tärkavat ning virgub

varju-unest sinkuvast; taas sirgub
haljus, täitund voolust värskest. Rõngas
aasta-aege sulgund jälle: nõnda
lõpetanud kevadine kirkus

talve jäiga halluse. Veel meevib
alles silm ta sirendavat helki,
ent tõuseb sügavusist tunge uusi,

jõu ammutand kes magavailt all juuri—
uus elu luuaks' surmariigist! Selgi
tunnil kuulda laulmas kevadnaasust keeli.

1. aprillil 1937.

Koolipidu ja „Tantsuprofessor“.

Esmakordselt olid ühinend kooli kolm suuremat õppuringi — kirjanduse-, muusika- ja spordiring — ühise peo korraldamiseks. See oligi vist õigeim, sest üks ring poleks suutnud pakkuda nii sisukat eeskava ega head korraldust.

Peo eeskavaline osa algas Adam'i avamänguga „Kui ma oleksin kuningas“, mille tõi kuuldavale sümfooniaorkester hr. Toominga juhatusel. A. Teose klaveril Griegi „Pulmapäeva“ ettekandega näitas hea tehnika kõrval ka küllaltki arenenud muusikalist taipu. Viiulisoologa esines Laansoo ja ksülofoonil Jeets, kutsudes publikus esile rohkesti kiiduavaldusi. Soliste saatis klaveril I. Laaban. Meeskoori asemel esines seekord kahekordne kvartett kolme lauluga, milliseist võiks eriti märkida rootsi rahvaviisi „Idamaile“.

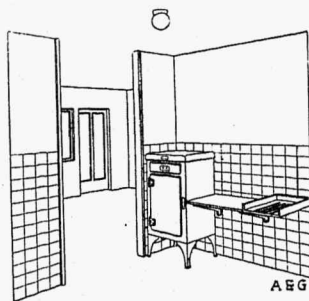
Kava teise poole täitis T. Braksi kolmevaatuseline „Tantsuprofessor“, mille esitas kooli näitering pr. Türgi lavastuses. Lavaseadeldis oli hr. Raudveelt.

Nagu kuulsin, olevat näidend toodud lavale juba peale kolme-nelja proovi. Arvestades seda asjaolu, võib ettekandega jääda rahule. Paljud publiku hulgast panid ettekande puuduseks seda, et näitlejad ei mänginud loomutruult, vaid liialdades. Mina isiklikult ei saa liialdamist lugeda puuduseks, sest liialdus moodustab ühe osa kunsti põhiolomusest. Küll võib aga seda lugeda puuduseks, et mõned osalised (Kubu, Altosaar) liialdasid natuke palju ja ebakunstiliselt, kuna teised seevastu olid liiga tagasihoidlikud (Mereküla, Meldeste). Seetõttu kannatas mänguühtlus.

Tantsuprofessorit mängis Altosaar suure menuga, andes hästi läbimõeldud ja väljatöötatud kuju, ehkki on küsitav, kas õieti arusaanult. Kubu sulase Sandri osas oli rohkem peremees kui sulane, kuna Mereküla peremehena ei andnud seevastu kuidagi selle mõõtu

välja. Siin pole niipalju süüdi Merel küla mängul, kui tema halval grimmi- ja Kubu liiga peremehelikul esinemisel. Sander võis ju end tunda üleolevamana, kui seda on harilik sulane, sest mis peremees see on, kelle talu on haamri all ja kellel pole sulasele palka maksta, ja selle joone parajat rõhutamist poleks ka keegi Kubule miinuseks lugenud, kuid distants peremehe ja sulase vahel oleks pidand siiski jääma. Kubu juures häiris veel asjaolu, et ta häält venitades unustas hoopis selle varieerimise. Kalam ja Kask täitsid ülesanded korralikult. Prl. Meldestel juhtus komistusi tekstis, mille ta tegi tasa oma tuntud stiilikindla mänguga. Kraut oli pandud tütarlapse osa mängima, millega sai hästi hakkama. Asjatundja juhatusel töötades ta võiks kõrvaldada veel mõned

MOODSAS KÖÖGIS

ELEKTRI- KÜLMUTUSKAPP

AEG

TALLINN, RAEKOJA PL. 4

mittenaiselikud liigutused ja mängida edaspidi eduga naiseosi.

Oli tunne, et iga osaline oli võtnud oma ülesannet tõsiselt, ja mis jäi puudu

koosmängus, selle tegi tasa iga näitleja üksikult.

Publik suhtus ettekantavasse suure huviga.

K. ALLIK

ARVUSTUS.

„Sütik“ — nr. nr. 1—6.

Rõõmustavaks uudiseks pealinna väheste kooliajakirjade peres on E. Lenderi gümnaasiumi õpilaste poolt toimetatav „Sütik“, mis on võtnud endale riskantse ülesande — ilmuda kuukirjana. See eeldab tugevate kaastööliste hulka ja nende töö intensiivsust. Nähtavasti seda nimetatud koolis leidub, sest senini on ajakiri pidanud kinni terminist, mis juba üksnes seetõttu tundub vanemate ajakirjade toimetusele suursaavutisena ja lubab debütandis näha väärikat „võistlejat“. Paratamatult kerkib aga küsimus: kas kvantiteedi juures suudab püsida ka kvaliteet?

Kõigepealt on märkimisväärne ajakirja toimetamise süsteem, mis tublisti erineb teisist selletaolisist. Kui näiteks „Eos“ ja „Realist“ püüavad anda kogu kooli parimat, on „Sütik“ võtnud nähtavasti sihiks anda igalt rindelt, eriti toetada algajaid. Kuid siin jääb paratamatult mulje, et on otsitud ainult ruumitäidet, mida toimetuse ka lõppeks ise on toonitanud (E. Paju). Seetõttu ei saagi me „Sütikut“ täiel määral võrrelda seniilmunutega.

Asudes üksikasjalisemale vaatlusele, tuleb mainida, et esinduslikumadki tööd on kuidagi individuaalsusest vae- sed. Valitseb üldine viisakas nukker meeleolu, tundub eluvõõrast teema- motiivide ja stiiliühtlust, nagu tavali- siski koolikirjandis. Ometi propagee- ritakse saatesõnas iseseisvust ja julgust end avaldada, kirjutatakse aga sageli nii nagu „peab“, mitte nii nagu tahe- taks. Võib-olla ongi see toimetuse üheks põhimõtteks, igatahes võisime hiljuti lugeda: „Ainult hüüdsõnaga «Kunst kunsti pärast!» ei jõua tänapäeval kuigi kaugele.“ (E. Sooman). Tähtsam ole- vat see, kas töid, seega ka ajakirja, ostetakse ja finantseeritakse. Kui nii, siis muidugi.

Üksikuist autoreist mainiksime es- majoones Elna Tiideman'i, kelle kunst- tilised kalduvused avalduvad nii luu- les, proosas kui ka helides. On tunda, et autor on tublisti lugenud häid luu- letusi ja ka poeetika õpikut. Ta luule- tused on stiilikindlad, tundub mingit erilist pidulikkust. Autor taotleb näge- muslikku looduse isikustamist, leides selleks parima meetodi iga mõtte lause- ja kõnekujundeiga ülekuulvamises. Ometi jätavad need lugejaile otsitud ja kunst- likult kruvitud mulje. Tiideman ei to- hiks unustada Tuglase printsipi: liial- dus kunstis pole niikaua liialdus, kui ta pole liialdus.

Ka Evi Sooman'i miniatüüres on palju lüürilist pidulikkust. Autor on aga tabanud lüürilise elamuse jaoks sobiva ja nõuetava pikkuse, meeleolu kandub lugejaile kujukate ja selgete kordus- motiividega. Kiitvalt tuleb mainida mu- sikaalsust, ehkki Sooman'i põhimõtte- lise muusikaartikliga võiks vaielda.

Nimetades J. Lehistet, piirdubki sellega ajakirja kriitikat kannatav luu- letuslik osa, mis tundub tütarlastekooli kohta arusaadamatuna. Kõik need au- torid, kes proosas unelevad pessimis- mis ja tundelisuses, võiksid juba pigem veidigi kontsentreeruda ja luuletada. Praegu jääb paratamatult mulje, et ini- mesed tahavad midagi kirjutada, luule- vormi aga mitte tabada osates ja viit- sides, leiavad olevat õigustatud täitma lehekülgi oma meeleolutsemisiga. Võõ- rastavana tundub, et toimetuse, kes on teadlik sisu puudusis (märkus „Sütik“ nr. 3.), ometi laseb seesuguseid töid trükki. Kas poleks siiski parem pikend- dada ilmumistähtpäevi, mis kahtlemata pikendaksid ka ajakirja ostetavust ja eriti loetavust?

Eelesitatud nõuanded ei ole kuidagi esitatud positiivsuse programmina. On kindel, et noored optimismis on veel

tendentslikumad kui pessimismis. Tuleb ainult rõhutada isikupärasust, kontsentreeringut ja uudsust. Kunstilise pessimismi vastu ei saa midagi olla (igal juhul eelistada alasti ideedega „ülesehitavusele“!), aga ärgu meeletusejad arvaku, et pessimismi saab serveerida ainult laipade, uniste loomade ja kõlavate lausefiguuridega.

Teiseks olgu tähendatud, et toonitades mitmesuguseid puudusi, ei taha ma väita, et vanemad kooliajakirjad oleksid neist vabad. Tahan vaid juhtida tähelepanu, et senine suund näib ometi andvat paremaid eeldusi kunstilise külje tõstmiseks.

Puhtproosatööde käsitlemisele asudes tuleb esmajoones mainida algatust, mida tuleb tervitada ja soovitada ka teisile kooliajakirjule. Sellise uue ala on avastanud „Sütik“ eelmise lennu tegeluse vaatlemise seeriaga. On kindel, et leidub rohkesti vilistlasi, kes suudavad endiseile kaasõpilasile pakkuda teraviklikku nii kunstilisest küljest kui ka tulevikuväljavaateist. „Sütiku“ vilistlasseeria on just oma uudsuse ja eluläheduse tõttu meeldivamaid ajakirjas, eriti mainiksime Silvia Laane Tartu kirja.

Kujuka näite, et ka positiivselt võib hästi kirjutada, annab Hetra oma vabanduspäevakohase lühijutuga. Seal pole suuri ideid püütud alasti pakkuda, just kogu mõtte lihtne ja südamlilik esitus teeb selle asja sümpaatseks. Samuti jätab ümara mulje Laine Maiste „Matkakiri“.

Õpilaste isetegevust käsitlevad ülevaated ja artiklid on üldiselt paremini õnnestunud kui belletristilised tööd. Stiil on lihtsam ja lähedasem, mida mõnes töös eriti tõstab veel huumoriga läbipõimitud toon.

V. Eenpalu karikavõistluse kirjeldus on edasi antud ehtsa pingega ja õige osavasti varjatud triumfiga. Siiski on kahtlane, kas seesuguse tasavägise võistluse võitja võib end seada „teistele koolidele eeskujuks“. (A. Liidak).

Särsukas ja huvitav on E. Paju „Koolipidu“. Tuleb ainult kahjatseda, et ajakirja tsensorlik jõud ei pea selle stiili arendamist küllalt viisakaks. Näidendi lavastamise raskusist koolis on kirjutatud õige kompetentselt ja koge-

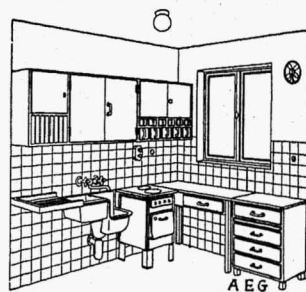
musrikkalt. Küllap autor on vist ise kõiki neid muresid tunda saanud!

Kooli isetegevusest kunsti ja kirjanduse alal ajakiri meile ülevaadet ei võimalda. Kirjeldatud on ainult kaht ettekannete õhtut, kusjuures on esimeses toodud ka kõigi esinejate pildid, teine on aga esitatud kahe autori valgustuses. Nähtavasti on seesugused õhtud koolis kaunis haruldased, et üksikuile nii suurt tähelepanu omistatakse.

Üldisist artikleist on tähelepanuväärne üks fotosisuline ja teine suusutamise üleskutsena kavatsesu. Ehkki need teemad on õige tarvitatud, on autorid siiski suutnud tabada mõndagi uut motiivi. Hoogne on ka V. Eenpalu üleskutse nimede eestistamiseks, ehkki on küsitav, kas kihutus kõnele kalduv toon on soovitav kooliajakirjas.

Viimases kaksiknumbris on ilmunud kaks õige huvitavat kirjutist — „Noored noortest“ ja „Kuidas ja mida lugeda.“

Moodsas köögis

elektripliit

AEG

Tallinn, Raekoja plats 4.

Eriti esimene on väga hää tsitaadivallikuga ja annab meile kaasaegse õpilaskonna iseloomulikuma joone: arvustatakse end karmilt, aga ei tehta mingeid reforme, hüütakse endale paatoslikke hurraasid, aga jäädakse pealiskaudseiks ja pessimisteks.

Viimatimainitud joon leidis eespool pikemat käsitlust kui visamaid takistusi ajakirja toimetamisel. Rõõmustaval kombel on viimases numbris uuesti läbi lõõnud vesteline ja jutustav toon, mis kahtlemata sobivaim õpilasile. Muidugi ei pea see toon muutuma lobisemiseks. Võrdlemisi lähedased õigele jutustavale toonile on „Ann ja Pia“ ja „Kutsevalikust“, mida aga ei saa ütelda kõigi reisi- ja matkakirjelduste kohta. „Kalmistupüha“ näitab meile veel ühe suuna, kus linlased võivad saada huvitavaid tähelepanekuid, ehkki töö ise ei seisa eeskujul kõrgusel.

Kirjandus-kultuuriliste artiklite ja arvustuste protsent on ajakirjas parajalt esile tõstetud ja õieti valitud. Esseed Lutsust ja Puškinist näitavad meile veel kord, et arvustuses noored on tugevamad kui belletristikas. Eriti vajab esiletõstmist E. Tiideman'i „Uuem lüürika“, mis näitab juba täiskasvanu intellekti ja kriisilisust, samuti ka Silva Johani „Kuningal on külm“ (arvustus).

Üheks meeldivaks küljeks ajakirjas on vinjettide ja piltide rohkus. See muudab nii välimuse kui ka sisu ilmekamaks ja tihedamaks. Lenderi gümnaasiumil on õige hea joonistaja (M. Sinberg), kes üksinda suudab ses suhtes anda stiilikindla ja kunstilise teraviku. Aga vahelduseks võidakse küll mõne numbri illustreerimine usaldada mõne teise autori hoolde, kui leidub vastavaid kaastöölisi.

Seesuguseid voorusi ja vääratusi esitab meile „Sütiku“ esimene aastakäik. On mõistetav, et esimese katsega ei suudeta pakkuda parimat, aga ajakirja viimane number, mis ületab teisi nii kvantiteedilt kui ka kvaliteedilt, annab selleks küllaldaselt lootusi.

„Eos“. Gustav Adolfi Gümnaasiumi õppurkirj.

Juba pealkirja küsitava kvaliteediga omapärasuse („õppurkirj“) järgi võime

otsustada, et „Eos“ sammub vanul rajal. See pole mingi etteheide, sest „Eose“ senine suund on olnud küllaltki lootustäratav. Päälegi on „Eos'e“ ja „Realisti“ toimetamise süsteem peagu sama, mistõttu on meil hea võimalus ajakirju võrrelda. Vist sellesama tõttu on ka vaadatud neile kahele kui võistlejaile, ehkki selleks pole otsest põhjust. Nende ridade kompetentsi ei kuulu paremuse küsimuse otsustamine, vaid ainult kaasnoorte töötulemuste vaatlemine.

Gustav Adolfi Gümnaasiumi Kultuuriring on meist kirjandivõistlusega veidi ette jõudnud, ehkki selle tulemused nähtavasti pole palju paremad. Arvustust selle kohta pole mõtet korjata, küsitav aga on, kas tarvitseb siis mõlemaid „Ümera-maaniat“ põdevat tööd avaldada, arvestades eriti seda, et teisi proosatöid esimeses numbris üldse ei leidu. Teine number on nende valikult õnnestunud, eriti võiksime esile tõsta „Üht vana lugu“, kuna „Puhastustule“ sentimentaalsus ei pääse kuidagi mõjule. Sama autor on tahtnud esimeses numbris miniatüürilike artiklitega saavutada tundeetsust ja teotsemisele äratavat paatost, aga nende üldsõnalisus ja isikupäratus ei kõida kedagi. Õnnestunud on sama autori klassiringvaade, ehkki ta ei jõua ses suhtes esimeses numbris ilmunu tasemele, millega tal on küll üllatav stiilisugulus. Üldiselt ringvaated on voolavalt ja huumoririkkalt maalitud, kuid tunduvad mõne „ohvri“ kohta liiga teravad.

Sellega piirdubki ajakirja ilukirjandusliku proosa osa, mis üldiselt tundub vähesena nii hulgal kui ka väärtuselt. Ajakirja põeb ses suhtes ilmekalt kaastööliste puudust. Loodame, et järgmine kirjandivõistlus avastab värskeid jõude.

Mida jätab puudu proosa osa, tasandab täiel määral ajakirja artikiline külg, mille suhtes eriti rikas on teine number. R. Aarma „Noored ja ideaalid“ näitab veelkordselt, kui palju väärtuslikku suudavad vilistlased pakkuda endiseile kaasõpilasile, mille tõttu tuleks edaspidi sisustamisel pöörda pilke ka koolist lahkunute ridadele. Hingelt nad on jäänud kindlasti „oma kooli

poisteks“, mistõttu nad on täiesti õigustatud ajakirjale kaasa töötama.

Kujukad ja huvitavad on artiklid materialismi olemusest ja õnne saladusest, ehkki tolle probleemi lahendamine on veidi liiga ennastusaldav samm.

Arvustusele on pühendatud võrdlemisi suur osa ajakirjast ja õigustatult, sest teiseks gustavadolflaste tugevaks küljeks on terav kriitiline pilk, mis vahel küünib kaugemalegi, kui seda saab lugeda kuuluvaks kooliajakirja lehekülgedele. Elavaim on kõnevõistluse arvustus, mis näitab head tähelepanuvõimet ja järeldamisoskust, ehkki mõne arvamus üle tahaksime vaielda, mis aga ei kuulu objektiivse arutluse alla. Taiplikult ja küpselt on arendatud ka teisi kriitikaid, algelisina tunduvad ainult mõned isiklikku laadi agressiivsed ütlused. E. Veebo balletiarvustusega näitab asjatundmist alal, mille tarvis vähestel õpilastel jätkub aega ja tahet.

Spordiartiklid kipuvad tahes-tahtmatult muutuma isiklikuks solvamiseks ja oma võimetega hooplemiseks, eriti kui paremus küsimus on vaieldav. Nii on see „Eoses“, samuti „Realistis“ ja ka vaidlusi ükskõik kus või millal. Ses suhtes peaksid küll artiklite kirjutajad olema diplomaatlikumad teisist

õpilasist, sest trükitud mõte kaalub enam kui räägitud. Aga lõppeks, kes siis kooli ikka kiidab, kui mitte poisid ise!

Luuletusliku külje olen teadlikult jätnud viimaseks, kuhu ma ta ka hinnatavuselt paigutaksin. Luuletusis ei leidu ei tähelepandavast mõtet ega ka stiili, vormilisest küljest rääkimata. Nii näiteks traagiline kündva hobuse kannatuslugu ajab muigama, kuna lõpustroof on järgmine: „Hobune kui luu ja nahk, sammub äkke ees, jalad rakkus, lõuus vaht, taga peksab mees.“ Kas on nüüd hobuse jalad rakkus või on mehe lõuad vahus?!

Ilmekaim on A. Pööli pealkirjata isamaaline luuletus. Mõtleva aga paneb, miks laulab autor iseendale kiitust, sest eks ta ole ju ise ka üks Kalevi poegadest, kellele „kaitsta on antud Eestimaal kojad.“ Pealegi, kas ei nimetaks kaasõpilane K. Oja ka seda „vaimuvaeseks positivismiks“?

Ajakirja välimus kunstiliselt hea, aga see pole gustavadolflaste teene. Kahju, et koolis kedagi ei leidu, kes suudaks joonistada, lõigata või vähemasti pildistadagi ajakirja jaoks. Ehkki „Eos“ selle läbi kunstiliselt kaotaks, siis omaloominguliselt ja ühtlusest võidaks palju rohkem.

Spordiäri

RESEV ~ RESEL

Kullasepa ja Kuninga tänava
nurgal, tel. 432-19

**Soodsaim
ostukoht.**

Realistid!

Nägusa ja vastupidava **vormi-
ülrikonna** saate tellides selle

rätsepatööstuselt

K. ALLIK

Girgensoni 17, Tallinn

Tellimiste vastuvõtmine tellija
endä või tööstuse materjalidest.

Töö kiire ja korralik, hinnad soodsad.

Tarvitatud teaduslikke,
ilukirjanduslikke ja

õpperaamatuid

ostab ja müüb

„PÜRAMIID“

Voorimehe tän. nr. 1 Tel. 453.65.

Foto-aparaadid

odavad ja head

Varsity thod V	Kr. 2.75
V. P. Tvin	„ 3.—
Univex	„ 3.75
Sida (aeg & moment)	„ 4.75
Baby-Brownie	„ 4.75

ja kallimaid soovitab

Foto-äri ERNST FELDT,

Vana Turg 6, Tallinn.

Odavasti ja hästi valmistatakse
nüüd

KOOLIMÄRKE

eriosakonnas **O. Viikmann'i** kullasepaäris Tallinn, Raekoja hoone.
Telefon 429-08.

Müüme Eestis lihvitud kõrgeväärt.

eht Böömi kristalli

sama kvaliteedilisest väliskaubast

KUNI 50% ODAVAMALT.

Töö kõrgei-
mas häädu-
ses. Hinnad
mõõdukad.

FOTO-ATELJEE

A. TEPPOR

SUUR KARJA 9.

Õppureile
soodsaim
koht pildis-
tamiseks!

ÕPILASTELE

SOODSAMAD OSTUKOHAD

igasugu õppevahendite, õpperaamatute, kirjutusmaterjalide, joonistus- ja maalimistarvete alal on

«PÄEVALIHT»

RAAMATUKAUPLUSED
S. Karja tän. nr. 23, kõnetraat 446-11 ja 479-25. Pikk tän. nr. 2, kõnetraat 428-83.

* * *

Ülirikkalikus valikus teaduslikku, ilu-, noorsoo ning lastekirjandust. Alati huvitavad uudised igal alal.

* * *

Soovitage oma noortele õdedele ja vendadele lugeda meie kirjastusel ilmuvat lasteajakirja

«LASTE RÕÕMU»

„Laste Rõõmu“ talitus Pikk tän. 2, tel. 428-83. -:- Hind 3 kr. aastas.

Tall. Eesti Kirjastus - Ühisus